

Филозофски факултет
Универзитетот во Белград

Филозофски факултет
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Летна Школа

„Европско и балканско културно наследство“

23-27.10.2023 година, Филозофски факултет, Белград

Различните национални култури на Балканот се силно поврзани со заедничките традиции и наследство. Размената на идеи, наративи, мотиви, обичаи, религиозни и општествени обрасци во историски и современ контекст формира заеднички културен простор кој е предмет на проучување на различни дисциплини од областа на општествените и хуманистичките науки. Како дел од летната школа „Европско и балканско културно наследство“ на Филозофскиот факултет во Белград, студентите ќе имаат можност да истражуваат и критички да набљудуваат широк спектар на теми поврзани со културното наследство на Балканот од различни научни и стручни гледишта. Предавачи на Летната школа се професори од Филозофскиот факултет во Белград и од Филозофскиот факултет во Скопје, кои преку серија предавања и интерактивни работилници ќе ги запознаат студентите со различни дисциплински и национални перспективи и искуства. Учесниците на Летната школа ќе имаат можност да стекнат знаења за различни класични теоретски рамки и методологии за проучување на културното наследство од перспектива на археологијата, историјата на уметноста, филозофијата, социологијата, антропологијата, класиката и историјата, но и да се запознаат со најважните актуелни академски дебати поврзани со студиите на култури на Балканот. Посебен акцент ќе биде ставен на македонското и српското академско и практично искуство, но границите на знаењето се поставени пошироко во однос на овие два национални фокуси.

Учесници на Летната школа се студенти на додипломски студии, како и магистранти и докторанти на Филозофскиот факултет во Скопје и Белград од сите студиски програми. Заинтересираните кандидати можат да аплицираат преку е-пошта на iro@f.bg.ac.rs и summerschool@fzf.ukim.edu.mk најдоцна до 05 октомври 2023 година. Бројот на места е ограничен. Транспортот и сместувањето на студентите за потребите на летната школа ќе биде покриено од страна на двата факултети. Избраните студенти посетители на летната школа ќе добијат сертификат за учество на Летна школа.

Список на предавања и предавачи:

(Де)конструкција на културното наследство: убавина на продажба

Проф. д-р Иван Цепароски, Институт за филозофија, Филозофски факултет во Скопје

Културната меморија во македонското современо интелектуално, идеолошко - политичко и јавно мислење

проф. д-р Антоанела Петковска, Институт за социологија, Филозофски факултет во Скопје

Меѓурелигиска и меѓуетничка (не)толеранција во контекст на светската безбедност

проф. д-р Ратко Дуев, Институт за класични студии, Филозофски факултет во Скопје

Подмоќи на револуцијата: разбирање, раѓање и распад на раното христијанство

вонр. проф. д-р Ирена Теодора Весевска, Институт за историја на уметност и археологија, Филозофски факултет во Скопје

Создавање заедничка визуелна култура на Балканот

проф. д-р Ненад Макуљевиќ, Катедра за историја на уметност, Филозофски факултет, Белград

Заштитата на нематеријалното културно наследство преку неформално и формално образование

Проф. д-р Данијел Синани, Катедра за етнологија и антропологија, Филозофски факултет, Белград

Друштво на Балканот

доц. д-р Наташа Јовановиќ, Катедра за социологија, Филозофски факултет, Белград

Римското наследство во Србија: помеѓу професијата и јавноста

вонр. проф. д-р Владимир Михајловиќ, Катедра за археологија, Филозофски факултет, Белград

Како се секаваме на Југославија? Сликање на заедничката држава во учебниците по историја

проф. д-р Дубравка Стојановиќ, Катедра за историја, Филозофски факултет, Белград

Апстракти за предавањата:

Проф. д-р Иван Цепароски
Институт за филозофија
Филозофски факултет
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

„(Де)конструкција на културното наследство: убавина на продажба“

Во ова предавање прашањата за конзумеризмот и комерцијализацијата на културните производи се разгледува од гледна точка на филозофијата и на естетиката, но се земаат предвид и определени културолошки истражувања. Се тргнува од ставот на „критичката теорија“ за естетизацијата на стварноста и за деестетизацијата на уметноста, а потем се укажува на важноста на овој став за толкувањето на местото на убавината во естетичкиот и во културолошкиот дискурс. Сето ова се анализира од гледна точка на категоријата „убавина“ која, во контекст на културолошкиот пристап поврзан со „културата на продажба“, станува „убавина на продажба“. Кон ваквите состојби критички се пристапува, а се воведува и изразот „одржлива убавина“ како обид да се надмине комодификацијата и реификацијата на убавината. Оттаму се брани ставот дека денес сè уште ни е потребна убавината, и во рамките на секојдневниот живот, и во рамките на уметноста и на естетиката, но и во контекст на културното наследство.

Проф. д-р Антоанела Петковска
Институт за социологија
Филозофски факултет
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Културната меморија во македонското современо интелектуално, идеолошко - политичко и јавно милје

Базичните теми што се инкорпорирани во дискурсот на културната меморија на македонскиот современ социо-културен ареал содржат неколку клучни наративи:

1. Промената на културните вредности и општествениот развој (причини за трауми и последиците произлезени од трауматските настани – кус историски и рецентен цивилизациски контекст);
2. Најзастапените синдроми на вредности во македонскиот транзициски и пост-транзициски концепт: традиционални/традиционалистички вредности; хуманистички/пост-социјалистички вредности; пост-модерни/пост-колонијални/пост-либерални вредности.
3. Денешниот македонски културен контекст – помеѓу Балканот, Медитеранот, Европа и светот.
4. Македонската култура и европската цивилизација на распаќето помеѓу културната интеграција и дезинтеграција.
5. Игрите на политиките на идентитетите, регионализмот, глобализацијата, новите дискурси на моќ, геополитиката – каква културна мемориска матрица може да се развива во македонското општество и култура?

проф. д-р Ратко Дуев
Институт за класични студии
Филозофски факултет
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Меѓурелигиска и меѓуетничка (не)толеранција во контекст на светската безбедност

Најголем дел од луѓето во раната возраст се запознаваат со религијата од своите семејства. Непознавањето на филозофијата и историјата на религијата најчесто водат до неразбирање и политичка злоупотреба на населението за поинакви цели што доведува до верска нетолеранција. Проблемот со радикализмот во науката се анализира како последица, а не како настанува и кои се причините за неговата појава. Решението е со изучување на историја на религиите да се разбере религијата како ризница на етичката светска традиција и слово за љубовта меѓу луѓето, а не како средство за делба меѓу луѓето и ширење омраза кон другиот.

вонр. проф. д-р Ирена Теодора Весевска
Институт за историја на уметност и археологија
Филозофски факултет
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Подемот на револуцијата: Разбирање на раѓањето и растот на раното христијанството

Предавањето со наслов „Подемот на револуцијата: разбирање на раѓањето и растот на раното христијанството“ нуди истражување на историските настани и влијателните фактори кои придонеле за подем и ширење на христијанството за време на годините на неговото формирање. Ова предавање има за цел да ја разјасни трансформативната природа на ова верско движење и неговото длабоко влијание на античкиот свет.

Почнувајќи со истражување на историската позадина, предавањето се занимава со општествените, културните и политичките контексти во кои се појавува раното христијанство. Нуди преглед во религиозниот пејзаж на тоа време, вклучувајќи ги доминантните политеистички верувања како и влијанието на Римското царство. Со контекстуализација на раѓањето на Христијанството во овие рамки, предавањето поставува терен за подлабоко разбирање на неговото значење.

Покрај тоа, предавањето ги истражува факторите кое го олеснило растот и проширувањето на христијанството. Ја истражува улогата на Јован Крстител, свети Павле, апостолите и првите христијански заедници во ширење на пораките, нивните стратегии за проширување, преобраќање и основање локални собранија. Покрај тоа, предавањето ги истакнува предизвици со кои се соочувале раните христијани, како што се прогонот и противењето на воспоставените верски и политички сили. Потпирајќи се на историски докази и археолошки научни истражувања, предавањето го нагласува трајното наследство на раното христијанството. Се нагласува трансформативното влијание на оваа движење, кое ги надминува географските и културните граници, и зема замав преку мисионерските напори за да на крајот стане доминантна религија на Римското царство.

Исто така, се анализираат архитектонските иновации врз кои влијаело раното христијанството. Се истражува еволуцијата на светите простори, од тајните собири во

домовите до изградбата на големите базилики и катедрали. Предавањето ја истражува симболичката важност на архитектонските елементи како што се крстобразниот распоред, употребата на куполите и инкорпорација на христијанската иконографијата во архитектонската орнаментика .

Преку анализа на примарни извори, историски артефакти и научни толкувања, ова предавање има за цел да фрли светлина на трајното наследство на раното христијанството во областа на уметноста, архитектурата и културата. Нагласува како фузијата на христијанската теологија, духовност и културни изрази придонела до создавањето на единствен визуелен и општествен пејзаж, кој имал големо влијание врз подоцнежните уметнички движења, архитектонски стилови и културни норми .

На крајот, ова предавање придонесува за подлабоко разбирање на повеќекратното влијание на раното христијанството врз уметничката и културната сфера. Повикува на размислување за начините преку кои оваа религиозна револуција влијаела на визуелното претставување на верата, изградбата на сакрални простори и развој на препознатлив христијански културен идентитет кој продолжува да ги обликува уметничките и културните практики до денес.

Проф. Д-р Ненад Макуљевиќ
Катедра за историја на уметност
Филозофски факултет
Универзитет во Белград

Создавање заедничка визуелна култура на Балканот

Во текот на новиот век, на османлискиот Балкан се случија сложени процеси кои го воспоставија создавањето на заедничка балканска визуелна култура. Вековниот живот во Отоманската империја доведе до интензивна културна размена меѓу различните религиозни и етнички групи и создавање на заеднички естетски идеали. Тоа предизвика употреба на исти и слични симболични и украсни решенија и ангажман на архитекти, занаетчи и сликари без разлика на нивната верска припадност. Процесот на создавање заедничка визуелна култура го достигна својот врв во текот на 19 век.

Проф. Данијел Синани
Катедра за етнологија и антропологија
Филозофски факултет
Универзитетот во Белград

Заштита на нематеријалното културно наследство преку неформално и формално образование

Предавањето се занимава со формалните и неформалните форми на образование како една од најважните мерки за зачувување на нематеријалното културно наследство. Ќе бидат презентирани развојот и различните пристапи во едукацијата на експерти, заинтересирани лица и пошироката јавност, а посебен акцент е ставен на проектите што се случуваат на Филозофскиот факултет во Белград и преку кои се едуцираа повеќе идни експерти од областа за нематеријални културното наследство.

Доц. д-р Наташа Јовановиќ
Катедра за социологија
Филозофски факултет
Универзитетот во Белград

Другоста на Балканот

Целта на предавањето е да се анализираат различните односи и симболички и културни граници и борби на Балканот низ теориската призма на ориентализмот, но и на други теории за создавањето на другоста. Во историскиот и современиот општествен контекст, ќе се истражуваат различни конструкции на односи на туѓост, другост и непријателство. Со оглед на тоа што станува збор за општи теоретски референци, по краток вовед во епистемолошките и методолошките основи, фокусот ќе биде ставен на конкретни примери за конструирање на другоста меѓу различните култури, религии и народи на Балканот. Бидејќи станува збор за постконфликтна област, посебен акцент ќе се стави на процесите на премин од категоријата туѓинец и туѓина во доменот на непријателски односи.

Вонр. проф. д-р Владимир Михајловиќ
Катедра за археологија
Филозофски факултет, Белград

Римско наследство во Србија: Помеѓу професијата и јавноста

На кој начин ги разбираме, толкуваме и користиме остатоците од римската ера? Што ја одредува нивната важност или неважност, како се создава наследство од нив, во каква форма и за кого? Со разгледување на односот кон римските остатоци во Србија, ќе се проблематизираат прашањата од различни нивоа и методи на наследство, улогата на „учесниците“ (заинтересираните страни), можностите и тешкотиите поврзани со овој тип на културно-историско наследство.

Проф. д-р Дубравка Стојановиќ
Оддел за историја
Филозофски факултет, Белград

Како се сеќаваме на Југославија? Сликите на заедничката држава во учебниците по историја

Предавањето ќе покаже како минатото на Југославија е претставено во учебниците по историја објавени во државите создадени по нејзиниот распад. Интересно, таа слика е многу поинаква. Во Србија и Хрватска е крајно негативно, додека во Македонија, Словенија, Босна и Херцеговина и Црна Гора е позитивно. Многу феномени се претставени сосема поинаку, на пример во хрватските учебници пишува дека била високо централизирана држава во која сè се командувало од Белград, додека во српските учебници се нагласува дека речиси немало централна власт, дека тоа било еден вид конфедерално уредување. Ќе се разгледа зошто истите настани се толкуваат на сосема спротивни начини.

АГЕНДА

понеделник 23.10.2023.

17:00 Свечено отворање на Летната школа, обиколка на Факултетот

вторник 24.10.2023 год.

10:00-12:00 Меѓурелигиска и меѓуетничка (не)толеранција во контекст на светската безбедност, проф. д-р Ратко Дувев

12:00-12:30 Кафе пауза

12:30-14:30 Заштита на нематеријалното културно наследство преку неформално и формално образование проф. д-р Данијел Синани

15:00-16:00 Пауза за ручек

16:00-18:00 Како се сеќаваме на Југославија? Сликите на заедничката држава во учебниците по историја проф. д-р Дубравка Стојановиќ

Среда 25.10.2023.

10:00-12:00 Подемот на револуцијата: Разбирање на раѓањето и растот на раното христијанството, проф. д-р Ирена Теодора Весевска

12:00-12:30 Кафе пауза

12:30-14:30 Создавање заедничка визуелна култура на Балканот, проф. д-р Ненад Макуљевиќ

15:00-16:00 Пауза за ручек

16:00-18:00 Римско наследство во Србија: Помеѓу професијата и јавноста, проф. д-р Владимир Михајловиќ

19:00 Посета на Југословенска Кинотека

четврток 26.10.2023.

10:00-12:00 Културната меморија во македонското современо интелектуално, идеолошко - политичко и јавно милје, проф. д-р Антоанела Петковска

12:00-12:30 Кафе пауза

12:30-14:30 Другоста на Балканот, доц. д-р Наташа Јовановиќ

15:00-16:00 Пауза за ручек

16:00-18:00 „(Де)конструкција на културното наследство: убавина на продажба“, проф. д-р. Иван Цепароски

Петок 27.10.2023.

10:00 Свечено затворање, доделување сертификати, обиколка на Народниот музеј и Етнографскиот музеј во Белград